

Datum

2024-05-21

Diarienummer

MN-2024-4604

Yttrande

Till

Kommunstyrelsen

**Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet
om Rätt frågor på regeringens bord – en
ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet
(SOU 2024:11)
STK-2024-651**

Miljönämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Miljönämnden är positivt inställd till förslagen i betänkandet och instämmer i att regeringens roll bör begränsas till frågor av tydlig politisk karaktär. Likaså är miljönämnden positiv till att tillståndsfrågor om områdesskydd, vilket väsentligen rör avvägningar mellan allmänna och enskilda intressen, prövas av domstol. Vidare anser miljönämnden att det är viktigt att en samordnad prövning mellan verksamheter ute i den ekonomiska zonen och den verksamhet eller de åtgärder som krävs i territorialhavet och på land säkerställs. Nämnden lyfter även fram vissa synpunkter gällande undantag till MKB-direktivet.

Yttrande

Miljönämnden är positiv till förslagen och instämmer i att regeringens roll vad gäller prövning inom miljöområdet bör begränsas till de ärenden som kräver ett ställningstagande från regeringen som politiskt organ. Därutöver lyfter miljönämnden fram följande.

Regeringen som överinstans för beslut om områdesskydd

Miljönämnden anser att det är tillräckligt att kommunen gör en lämplighetsbedömning gällande inrättande av områdesskydd såsom till exempel kommunala naturreservat.

Miljönämnden delar därför utredningens uppfattning att beslut om områdesskydd som idag överklagas till regeringen i regel inte är av sådan natur att de kräver ett ställningstagande från regeringen som politiskt organ, utan överprövningen bör i stället hanteras av mark- och miljödomstolarna. Nämnden är även positiv till att handläggningstiderna på så sätt kan förkortas och processen effektiviseras. Miljönämnden är även positiv till att det är möjligt för domstolarna att med eget yttrande lämna över mål till regeringen för prövning i de undantagsfall när beslut om områdesskydd är av sådan politisk karaktär att de bör hanteras av regeringen.

Överlämnande av mål till regeringen och regeringens tillåtlighetsprövning

Enligt miljönämnden är det viktigt att åstadkomma en snabbare och mer effektiv prövningsprocess, men samtidigt bör det säkerställas att regeringen har möjlighet att ta över prövning i enskilda fall där det finns sådana intresseavvägningar att prövningen bör göras av regeringen. Vidare anser miljönämnden att det kan finnas utmaningar för mark- och miljödomstolarna runtom i landet att utifrån ett helhetsperspektiv bedöma om ett mål även rör ett annat allmänt intresse av synnerlig vikt än sådant som avses i 1 kap. 1 § miljöbalken, och att en avvägning bör göras av regeringen.

Tillståndsprövning i Sveriges ekonomiska zon

I utredningen anges att förslagen i denna del inte påverkar kommuner och regioner, eftersom utredningen endast lämnar förslag om prövning av tillstånd i den ekonomiska zonen, det vill säga utanför Sveriges territorium. Miljönämnden anser emellertid att det är av vikt att en samordnad prövning mellan verksamheter ute i zonen och den verksamhet eller de åtgärder som krävs i territorialhavet och på land säkerställs. Detta eftersom verksamheter ute i zonen som ligger utanför kommungränsen ofta föranleder verksamheter eller åtgärder inom kommungränsen. Det kan exempelvis gälla kabeldragning, anslutningspunkt till det landbaserade elnätet och ställverk. Inom territorialhavet gäller dessutom den kommunala översiktsplanen liksom det kommunala vetot. De kommunala intressena behöver därför även beaktas här.

Miljönämnden är med detta sagt positiv till förslaget att mark- och miljödomstolarna handlägger tillståndsärenden och att domstolarna prövar frågan om Natura 2000-

tillstånd kan lämnas för samma verksamhet i stället för regeringen. Miljönämnden delar utredningens uppfattning att mark- och miljödomstolarna sannolikt har de bästa förutsättningarna för att åstadkomma en snabb och enkel prövningsprocess och att det är här som de största samordningsvinsterna kan göras med andra tillståndsprövningar. Dessutom instämmer miljönämnden i utredningens bedömning att, med hänsyn till vikten av kunskap om regionala och lokala förhållanden, den mark- och miljödomstol vars domsområde ligger närmast där verksamheten i huvudsak avses bedrivas, eller åtgärden i huvudsak avses vidtas bör handlägga dessa ärenden

Undantag från MKB-direktivet

Lämpligheten i tidsbegränsningen om högst fyra år för ett tillstånd som getts efter beslut om undantag enligt artikel 2.4 i MKB-direktivet är enligt nämnden svår att bedöma. Å ena sidan innebär den en viss risk för verksamhetsutövaren och skulle potentiellt kunna påverka verksamhetsutövarnas investeringsvilja och villighet att ansöka om undantag. Om förutsättningarna för undantag är uppfyllda skulle detta kunna innebära samhällsförluster eftersom det då kanske inte är lönt för verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd inom ramen för den ordinarie prövningsordningen, eller att samhällsförluster sker under tiden som den ordinarie prövningsordningen pågår. Å andra sidan innebär tidsbegränsningen att allmänheten i ett senare skede får möjlighet till insyn och att komma med synpunkter gällande verksamhetens miljöpåverkan. I praktiken kanske tidsbegränsningen snarare än att leda till en ovilja att investera i projekt ger en ”inlåsnings effekt”; om en verksamhet efter en förenklad tillståndsprövning redan etableras på en viss plats kommer det sannolikt, i den senare ordinarie tillståndsprövningen, påverka uppfattningen om verksamhetens lämplighet på platsen. Omlokalisering av en befintlig verksamhet är inte helt oproblematiskt och det finns därmed en viss risk för att verksamheten i en senare ordinarie tillståndsprövning antas vara lämplig på platsen.

Miljönämnden är positiv till att möjlighet ges för att göra undantag från kraven på miljökonsekvensbeskrivning i krissituationer där det inte finns tid och möjlighet att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning och genomföra ett korrekt samråd. Det är dock viktigt att möjligheten avgränsas till att främst avse krissituationer med tanke på att ett

undantag kan komma att medföra en negativ påverkan på motstående intressen såsom den lokala miljön eller hälsoskyddet.

De materiella krav i miljöbalken som syftar till att skydda människors hälsa och miljön ska enligt utredningen uppfyllas även om undantag medges. Miljönämnden anser att effekter på människors hälsa alltid måste vara en avgörande faktor i en tillståndsprövning. Miljönämnden föreslår därför att den nya författningstexten om vad som ska ingå i en tillståndsansökan hänvisar till att ”miljöeffekter” innebär detsamma som anges i 6 kap 2 § miljöbalken.

Ordförande

Sofia Hedén

Nämndsekreterare

Douglas Truedsson